

Cuba! Muziek en geschiedenis van 1868 tot heden

Optredens van Gustavo Corrales Romero in het kader van de tentoonstelling

Cuba! Kunst en geschiedenis van 1868 tot heden

INHOUD

- 1 Data & locaties
- 1 Over Gustavo Corrales Romero's optredens in het Groninger Museum
- 4 Programma introductie
- 5 Programma

DATA & LOCATIES

Vrijdag 29 mei 2009	Concert
Vrijdag 31 juli 2009	Concert en lezing
Vrijdag 28 augustus 2009	Concert
Vrijdag 18 september 2009	Concert en lezing

20:00 **Groninger Museum**. Toegang volwassenen €10,00 inclusief entree tot de tentoonstelling. Zie www.groningermuseum.nl voor alle overige informatie en om online kaarten te bestellen. Om deze concerten bij te wonen moet men van tevoren ook een reservering maken: 050 3666 555 of boekingen@groningermuseum.nl

OVER GUSTAVO CORRALES ROMERO'S OPTREDENS in het GRONINGER MUSEUM

De in Den Haag wonende **Gustavo Corrales Romero** is een in Cuba en Rusland, volgens de Russische school opgeleide, doorgewinterde en bevlogen pianist. Hij beheerst een Europees klassiek en hedendaags repertoire maar streeft er vooral ook naar het Latijns-Amerikaanse en Cubaanse klassieke en hedendaagse repertoire meer bekendheid te geven. Het verheugt hem zeer deel te kunnen nemen aan de activiteiten rondom de tentoonstelling van het Groninger Museum

om zo meer ruchtbaarheid te helpen geven aan twee bij het grote publiek mogelijk minder bekende kunstvormen uit Cuba. Hij heeft het op zich genomen een **link te leggen tussen de kunst en klassieke en hedendaagse muziek** uit Cuba. Concreet zal hij een optreden bij de opening verzorgen (besloten evenement), alsmede twee concerten en twee concert/lezing combinaties.

Afgezien van zijn grote enthousiasme voor de tentoonstelling zijn er **meerdere factoren die zijn muzikale bijdrage** eraan bijzonder maken:

- Hij beheerst een **repertoire** dat, net als de tentoonstelling, een reis maakt door de Cubaanse geschiedenis.
- Hij bespeelt waarschijnlijk het enige solo **instrument** waarmee een dergelijke excursie mogelijk is. Cubaanse componisten door de tijd heen hebben zich slechts met betrekking tot de piano kennelijk consequent geroepen gevoeld een weergave te geven van wat er op dat moment in hun -Cubaanse- wereld speelde, net als sommige van hun tijdgenoten in de beeldende kunst. Het gaat om door academici gecomponeerde werken die zich lieten inspireren door de zeer rijke folkloristische en populaire muziek in Cuba dat zwaar beïnvloed is door de Spaanse en Afrikaanse achtergronden van het land.
- Verder heeft hij met verschillende van de componisten, wiens werken hij ten gehore zal brengen in het hedendaagse deel van het programma, een **bijzondere band**:
- **Harold Gramatges** is hier de meest prominente van geweest. Deze leraar en latere collega van Corrales beleefde een hoogtepunt in het jaar 1997, toen zijn werk bekroond werd met de Spaanse "Tomás Luis de Victoria" prijs voor muziek (Premio Iberoamericano de la Música Tomás Luis de Victoria) in 1997. Naar aanleiding hiervan werd Corrales speciaal door de componist uitgekozen voor diverse onderdelen van het aan deze prijs gekoppelde eerbetoon, onder andere om deel te nemen aan een reeks concerten, radio en televisie programma's die aan Gramatges werden gewijd; om een ensemble stuk op te nemen voor de CD "Homenaje" en ook om mee te gaan naar Colombia ter presentatie van het werk van Gramatges op het Internationale Festival voor Hedendaagse Muziek tijdens een met groot enthousiasme ontvangen concert. Om dit te bewerkstelligen heeft Corrales zeer nauw met Gramatges

samengewerkt op de stukken die Corrales ook in het Groninger Museum zal gaan spelen. Met recht mag er dan ook gezegd worden dat de bedoelingen van de componist door Corrales zeer waarheidsgetrouw ten gehore worden gebracht.

- Evenals Gramatges was ook **Carlos Fariñas** leraar en later collega van Corrales. Te vermelden valt het feit dat Corrales waarschijnlijk de 3^e pianist is geweest die, opnieuw met directe instructie van de componist, op 16 jarige leeftijd diens befaamde tango "Altagracia" in handen kreeg, dat ook is opgenomen in het programma voor het Groninger Museum. Verder verzorgde Corrales een eerste opname van de zes "sones" van Fariñas op zijn CD "Palimpsesto", waarvan hij er tijdens het concert drie zal spelen. Ook tijdens het optreden in het Groninger Museum zal er een bescheiden première zijn van twee korte werken van Carlos Fariñas die waarschijnlijk niet eerder ten gehore zijn gebracht.
- En dan de **jongere generatie**, die Corrales ook persoonlijk kent van het Superieur Instituut voor de Kunst (Instituto Superior de Arte) in Havana, waar ze allen hebben gestudeerd. Corrales koos in het programma voor het museum voor werken van de respectievelijk in Amsterdam en Spanje wonende **Keyla Orozco** en **Eduardo Morales**. Met Orozco heeft Corrales in Cuba zowel als hier in Nederland meerdere keren samengewerkt aan verschillende (mede) door haar georganiseerde projecten; onder andere op het project "Con to'y la Cáscara" in 2002 en de festivals Q-Ba Música en Latijns-Amerikaanse componisten aan 't IJ respectievelijk in 2004 en 2007. Ook van haar heeft Corrales een eerste opname verzorgd op zijn CD, van haar eveneens in het programma opgenomen "Won't Blue". Terzijde nog even de opmerking dat Corrales, om het programma niet te lang te maken, de zes "piezas" (stukken) van de in Zwitserland wonende Yosvani Quintero heeft weggelaten, waarvan hij de eerste uitvoering verzorgde tijdens de 11e editie van het Internationale Festival voor Hedendaagse Muziek in Havana in 1996. Tenslotte zij vermeld dat er, met name door zijn tijdgenoten, speciaal voor Corrales composities zijn geschreven en/of aan hem opgedragen: onder andere door Orozco, Quintero en ook door de in Italië woonachtige Ailem Carvajal.

Wat hem in staat stelt de **beoogde parallellen** met de Cubaanse beeldende kunst te trekken is het feit dat Corrales naast zijn passie voor muziek ook een passie

voor en vrij gedegen kennis van kunst heeft. Dit is enerzijds te danken aan zijn zeer bekwame en veelzijdige leraar en mentor César Lopez, die hem deze passie heeft bijgebracht. Anderzijds is het te wijten aan Corrales' lange verbondenheid aan het Superieur Instituut voor de Kunst in Havana (als student en later leraar), waar hij op de kunstafdeling de jonge beeldende kunstenaars leerde kennen die tegenwoordig zijn vrienden zijn en die hem verschillende werken hebben geschonken waaronder de diverse portretten die er van hem zijn gemaakt.

PROGRAMMA INTRODUCTIE

Een schilderij *horen*, de muziek *zien*

Het programma dat Gustavo Corrales Romero biedt vormt een muzikale vertaling van de tentoonstelling **"Cuba! Kunst en geschiedenis van 1868 tot heden"**. Connaisseur als hij is van de kunstgeschiedenis in zijn land, met name van de muziek, beheerst Corrales een breed repertoire dat de hele evolutie van de piano in Cuba omvat vanaf de 19^e eeuw tot nu.

Zijn passie voor de beeldende kunsten verplicht hem onherroepelijk gelijkenissen te trekken met de muziek en fascinerende momenten van samenhang te vinden.

Zo laat de 19^e-eeuwse kijk op het dagelijkse leven van Landaluze zich horen in de elegante "danzas" van Cervantes, feitelijk beide verslag doend van het Cubaanse. Zoals ook bepaalde landschappen en portretten van Collazo en Menocal gezien zouden kunnen worden als visuele representaties van zijn meer intieme dansen.

Wanneer aan het begin van de 20^e eeuw de eerste avant-garde de academische traditie de rug toekeert en Victor Manuel zijn "Gitana Tropical" schildert en Abela "Los Guajiros" en er een totale ommekeer plaatsvindt in de techniek van het schilderen en te behandelen onderwerpen, componeert Lecuona zijn Afro-Cubaanse dansen, mooie recreaties van de Afro-Cubaanse cultuur in Cuba; een lijn die Caturla en Roldán tot maximale expressie zouden verheffen, door het met een techniek van componeren te wapenen die resoneerde met het Europese modernisme aan het hoofd waarvan Stravinsky schitterde.

Het concretisme en abstract expressionisme van de jaren vijftig kunnen beluisterd worden in de werken van Gramatges: Contrastes, Móvil; misschien de meest perfecte esthetische parallel alhoewel misschien niet chronologisch, daar ze gecomponeerd werden in de periode na de revolutie, waar deze muzikaal/visuele reis culmineert in een ware explosie van Cubaanse creativiteit.

CONCERT PROGRAMMA

19e EEUW: POTRET VAN CUBA

I. CERVANTES

(Danzas)
Ilusiones Perdidas
Los Tres Golpes
Lejos de tí
Homenaje
No llores más
Soledad
Un recuerdo
Adiós a Cuba

Rondom de tijd dat Cubanen zich trots begonnen te voelen over hun Cubaan-zijn; begonnen zichzelf te appreciëren als zijnde een raciaal gemengde natie met een geheel eigen persoonlijkheid, gebruikte voor het eerst een verfijnde componist, opgeleid in Parijs, zijn technische vernuft om uitvoerig het "Cubaan-zijn" te herscheppen. Aldus bereikte het Muzikale Nationalisme dat door Manuel Saumell in de eerste helft van de eeuw werd ontwikkeld, op hetzelfde moment dat dit in Europa plaatsvond, in Cuba haar hoogtepunt in het werk van Ignacio Cervantes aan het eind van de eeuw.

20e EEUW: AVANT-GARDE (1927-1938)

A. ROLDÁN

Mulato

E. LECUONA

(Danzas Afro-Cubanas)
Danza Negra
Danza de los ñañigos
Danza Lucumí
La Comparsa

A.G. CATURLA

Danza Lucumí
Preludio corto no. 3
Preludio corto
Danza del Tambor

De 20e eeuw werd geboren onder het gesternte van zelfbeschouwing en herformulering, onderzoek en verandering. De intelligentsia werd gerevitaliseerd wakker en deed haar intelligentie voelen, haar scherpzinnigheid, haar transformerende, regeneratieve macht. Ernesto Lecuona versterkte het Muzikale Nationalisme met zijn Afro-Cubaanse dansen; pretentieuze stileringen van de folklore, terwijl Amadeo Roldán en Alejandro García Caturla diep wroetten in dat enorme, zwarte, sonore, tot dusver onverkende heelal en haar naar concertzalen brachten, versmolten met de modernste compositietechnieken, harmonische hulpmiddelen en instrumentatie.

In 1927 veroorzaakten de schilders een totale omslag van de schildertraditie en gingen vol de moderniteit in. De muzikale voorhoede zou de Cubaanse compositie een plaats van eerbied en internationale prestige bezorgen en de basis leggen voor een moderne school van compositie in het land.

HET CUBAAN-ZIJN (1938 – 1959)

E. LECUONA

(Danzas)
La Primera en la Frente
A la Antigua
La Cardenense
Interrumpida

Composities die Lecuona baseerde op de dansen van de 19e eeuw; binair, met twee thema's, met een minder erudiet pianisme; directer, ongedwongen en met een Spaans aroma over hun frisse, elegante Cubaanse essentie.

PAUZE

H. GRAMATGES

Estudio de Contrastes
Móvil I

MOVIL I van Harold Gramatges klinkt als een abstract schilderij. Als één van die informele kunstwerken van Llinas, Vidal of een andere abstractionist van de groep "Los Once" (de elf) uit de jaren vijftig. De partituur zelf ziet er zo nu en dan uit als een schets, een schema van abstract expressionisme. Het vereist een grote hoeveelheid improvisatie van de pianist. Dit is niet het geval bij zijn Estudio de Contrastes, dat uit melodisch symmetrische cellen bestaat, die korte patronen vormen die constant door andere patronen worden vervangen, en vergelijkbaar is met een compositie van geometrische abstractie.

DE REVOLUTIE

C. FARIÑAS

3 Sones (of 6)

Trinitaria

(premiere)

Habanera

(premiere)

Altagracia

De neiging naar ontoring, het zelfrespect als artiest en als intellectueel en een sterk gevoel voor het individu, gekoppeld aan een gedegen theoretische en technische opleiding, hebben geleid tot het meest fascinerende en onverwachte moment in de beeldende kunsten in Cuba. Er heeft een ware explosie plaatsgevonden van individualiteiten, manieren om zich uit te drukken, onderwerpen en benaderingen. In muziek heeft hetzelfde plaatsgevonden: een creatieve individualiteit die de algemene stromingen en esthetica finaal de rug toekeert, gebruikmakend van het atonale, politonale, seriële werkwijzen, elektronische muziek en neo-romanticisme; technische hulpmiddelen om zichzelf op een zo persoonlijk mogelijke manier uit te drukken. Toe-eigeningen, parodieën, precieze citaten of subtiele verwijzingen; alle ten dienste gesteld van de verwezenlijking van een wereld van geluid zo divers als componisten die kunnen creëren.

K. OROZCO

Won't Blue

De chismes y confidencias

E. MORALES

Las sombras divinas

